

מאוצרות הפרשה

שיתנהג בדרך מיוחדת ורשום בכבוד רב, בין בלכתו בין בשבתו בין בקומו, בדיבורו ובכל מעשיו, לא ילך אלא בנחת גדול עקב בצד גודלו, לא ישב אפרקדן, לא יקום אלא מעט מעט כנחש, לא ידבר עם הכל אלא עם נכבדי העם, וגם ביניהם לא ידבר אלא מאמרים קצרים כמאמרי התרפים וכו', ובכל דרכיו יתנהג בכבוד גדולה, כאילו כל בשרו עופרת, וכל עצמותיו אבן או חול".

נמצאנו למדים שישנה עצלות ששורשה בגאווה. נמצא שהמידה כנגד מידה טמונה בכך שחסרון האות "י" מהמילה מוליד את המילה "הנשוא" מלשון התנשאות וגאווה. ובוה רימוזה התורה אודות שורש עצלות זה שנובע בכלל מגאווה. (זכרון מאיר הובא במוסף ש"ק יתד נאמן)

תכלית הידיעה: "איך ויסי נישט!"

"פרשת החודש" אותה אנו קוראים השבוע מייצגת את רוח המעלה של ישראל, שהם השולטים על הזמן, הם קובעים את זמני המועדים ואין בלתי, "החודש הזה לכם", לכם דייקא – כנודע. אך "פרשת פרה", אותה קראנו בשבוע שעבר, מייצגת את ההיפך הגמור. "אמרתי אחכמה – והיא רחוקה!" איך לך שום תפיסה, שום אחיזה, "חוק" אותנו מקיימים בתמימות ובפשטות ללא שום הבנה.

כיצד ייתכן ששתי מצוות תסתורנה כל כך אחת את מהות השנייה? ומדוע צמודות המצוות הללו זו לזו בארבע פרשיות? ואולי קיים איזה חוט מקשר ביניהן – למרות השוני הרב שביניהן?!

השפת אמת זצ"ל מסיר את הלוט ומבואר זאת בפשטות: כאשר אדם מקיים את ה"חוק" – הלא מובן ומוסבר – בתמימות ובפשטות, דווקא אז הוא זוכה ומגלים לו משמים את טעמי המצווה! במילים פשוטות: כאשר אדם מקיים "פרשת פרה" – הוא זוכה ל"פרשת החודש"...

אך מהי פרשת פרה? במהלך שבת פרה של אחת השנים, ביאר זאת רבי הענין מאלכסנדר זצ"ל באמצעות סיפור מתוק: בישוף מרושע הודיע על "ויכוח" שהוא עומד לקיים עם היהודים בעירו. אם היהודים ינצחוהו – דמיו בראשו. ואם הוא ינצח את היהודים – דמם בראשם. היהודים נלחצו מאוד, ולא מצאו מי שיהיה מוכן לעמוד בוויכוח. עד שהגיע יהודי פשוט שטען שהוא מוכן להתייצב מול הבישוף. בליט ברירה מינו אותו כנציג היהודים.

ביום המיועד התייצב הבישוף על בימה מוגבהת, כשהמון סקרן מתאסף מסביב. מתוך קבוצת היהודים יצא אדם פשוט, ניגש אל הבישוף מלמל כמה מילים בלשון הקודש וביקש מהבישוף להסביר אותם: – "איני יודע" נענה הבישוף... ה"ויכוח" הוכרע מיד עם תחילתו בתבוסתו המוחצת של הבישוף! מסתבר שהיהודי הפשוט ביקש מהבישוף להסביר לו את המילים "איני יודע" בלשון הקודש. הבישוף תרגם אותם כראוי, אך כאשר נשמעו מפיו המילים "איני יודע" בשפת הגויים, הבינו כולם שהוא נכשל בוויכוח... היהודים צהלו ושמחו וביקשו להבין מנין עלה בדעתו של היהודי הפשוט הרעיון הגאוני. הלה הסביר זאת בפשטות: ראיתי בעברי-טייטש שעל המילים "איני יודע" הוא מתרגם "איך וויסי נישט", חשבת לעצמי שאם בעל העברי-טייטש אינו יודע זאת, הבישוף בוודאי לא ידע זאת!... רואים אנו – סיכם הרבי – כיצד דווקא מה"איני יודע צמחה ישועה גדולה... (מוסף שבת קודש יתד נאמן)

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו' (לה,א)

מדוע נסמכה פרשת שבת לסיום הפרשה הקודמת, המדברת על קרני ההוד בפניו של משה? הסביר בעל הטורים שנסמכה פרשת השבת לכתוב "כי קרן עור פניו", לרמוז למה שאמרו חז"ל (ב"ר יא): "אינו דומה מאור פניו של אדם בשבת לשאר ימים".

מתוך דבריו ניתן להסביר את טעם הדין הנוהג בשבע ברכות, שמברכים בשבעת ימי המשתה של החתן והכלה. הדין הוא, שבכל סעודה בשבעת הימים שרוצים לברך בה את אותן שבע ברכות, צריך שיהיו בה "פנים חדשות" – אורח חדש, שעדין לא היה בסעודת המשתה הקודמת. אמנם דין זה חל רק בימות החול, ואילו בשבת מברכים שבע ברכות גם בסעודה שאין בה "פנים חדשות". ומפני מה שונה דין השבת משל שאר הימים? מפני ש"אינו דומה מאור פניו של אדם בשבת כבחול" – בשבת מקבל כל אדם מישראל מאור פנים אחר, וממילא כל אחד ואחד הריהו בבחינת "פנים חדשות". (שפת אמת)

את הכיור ואת כנו (לה, טז)

פלא גדול הוא, שבתאור נשיאת המשכן וכליו, המופיע בחומש במדבר, לא מוזכר כלל כיצד נשאו את הכיור ואת כנו, ומי נשאם. והעלה כאן האבן עזרא סברא ש"אולי על העגלות היו נשואים". עם זאת התמיהה עדין בעינה עומדת: הן בחומש במדבר אמרה התורה מי וכיצד נשאו, אפילו את הדברים הקטנים כגון היתדות ומיתריהם. ואם כן, מדוע לא נכתב במפורש מי נשא את הכיור וכיצד?

ניתן לתרץ על פי המובא בחז"ל, שבאר מים חיים היתה בבית המקדש, ובכל לילה היו משקעים בתוכה את הכיור, כדי שלא יפסלו מימיו בלינה. והנה אמרו חז"ל על בארה של מרים, שהיתה מתגלגלת מעצמה בעקבות מחנה ישראל במדבר, וכשחנו ישראל היתה הבאר נעמדת בחצר אהל מועד. ואם את כיור המקדש היו משקעים בלילה בבאר, מסתבר שגם בכיור המשכן נהגו כך, והיו משקעים אותו בבאר שהיתה מצויה להם במדבר – בארה של מרים. ואם כן, מסתבר שגם בעת המסע במדבר, היה הכיור שקוע בתוך בארה של מרים. ומכיון שהיתה הבאר מתגלגלת והולכת מאליה, נמצא שהכיור, שהיה בתוכה, התגלגל גם הוא עמה, ולא היה צריך לשאתו, מסיבה זו, לא הוזכר הכיור עם כל כלי המשכן שנשאו הלויים. (אזנים לתורה, מתוך פניני הפרשה לילדי ישראל)

והנשאים הביאו את אבני השהם ואת אבני המלאים לאפוד ולחשן (לה, כז)

פירש"י: "מה ראו נשיאים להתנדב בחנוכת המזבח בתחילה, ובמלאכת המשכן לא התנדבו בתחילה, אלא כך אמרו נשיאים, יתנדבו ציבור מה שמתנדבין, ומה שמחסרין אנו משלימין אותו. כיון שהשלימו ציבור את הכל... אמרו נשיאים מה עלינו לעשות, הביאו את אבני השהם... לכך התנדבו בחנוכת המזבח תחילה, ולפי שנתעצלו מתחילה, נחסרה אות משמם והנשאים כתיב.

שאל הגה"צ רבי דב מאיר רובמן זצ"ל, ר"י תפארת ישראל חיפה: "היכן כאן המידה כנגד מידה? כיצד מכוון חסרון האות "י" משמם לפגם זה שנתעצלו מתחילה?" אלא הוא מצטט לשון המסלת ישרים (פי"א) בענין הגאווה: "הנה ימצא גאה אחד שיחשוב בלבו, שכיון שהוא ראוי לתחילה, והוא מיוחד ורשום במעלתו כפי מחשבתו, ראוי לו גם כן

מרע - לא יוצא טוב

אלה פקודי המשפן משפן העדת אשר פקד עלי פי משה עבדת ה' ויזכר את המשכן בשם "משכן העדות"? וכי איזו עדות מצינו במשכן? ומה טעם דווקא כאן בפרשתנו מכונה למשכן בשם זה, הלא התורה עוסקת כבר כמה פרשיות בתיאור הקמתו, ומה ראתה לנכון לקרוא לו "משכן העדות" דווקא כאן? את התשובה נבין על פי מעשה שהיה: בתקופת מלחמת העולם הראשונה ברחו רוב יהודי בריסק מבתייהם. באותה העת שררה בבריסק הפקרות גדולה בחיי הדת ובסדרי הכשרות. שוחטים ובודקים שאינם מוכרים היו מקיימים את השחיטות ללא כל השגחה ופיקוח. איש הישר בעיניו יעשה. גם כאשר הסתיימה המלחמה והחיים שבו למסלולם, פעלו בעיר שוחטים אחדים כאלה, שעשו כטוב בעיניהם מחוץ לכותלי בית המטבחים הקהילתי. יהודיה התורניים של בריסק כינו אותם בשם "ווינקעל שוחטים" – שוחטי קרנות.

אמנם רוב התושבים היהודים לא אכלו משחיטתם, אך כדי להבטיח שחיטה מתוקנת לכלל יהודי בריסק, היה נחוץ להפסיקם מיד משחיטתם. באותה עת התמנה הגאון רבי יצחק זאב סולובייצ'יק לרבה של בריסק. הרב הצעיר לא חת מהם והחליט לכנס בביתו אסיפה מטובי העיר, על מנת לדון יחדיו בדרכי הפעולה. והנה, כשבאו הקרואים, הופתעו לראות בתוכם את אחד מאותם "ווינקעל שוחטים", אורח בלתי קרוא, שנוכחותו כמובן הפריעה לניהול האסיפה. פנה אליו אחד הנוכחים ובקשו לצאת, אך הלה סירב לעשות כן. לדבריו, הבית בו התקיימה האסיפה הוא ביתו של הרב, ומשכך רק הרב מוסמך להוציאו. מששמעו את דבריו התחילו גם שאר הנוכחים להפציר בו שיצא, אך האיש נותר איתן בדעתו, ולא פינה את מקומו. בליט ברירה פנו המשתתפים אל הרב מבריסק ובקשו ממנו שיורה לשוחט שיצא ולא יפריע לאסיפה להתנהל, אך למרבה ההפתעה הרב הצעיר התעטף בשתיקה ולא הורה לאיש לצאת מן החדר אפי' ברמיזא. מכיון שהאיש נותר איתן בדעתו וסירב להתפנות מהמקום ללא הוראה חד משמעית מהרב לצאת, כמעט והתפזרה לה האסיפה המתוכננת.

ברגע האחרון, הודות לתחבולה מתוככמת שעשה אחד מהנוכחים, התפתה אותו טרדן לצאת מן החדר, והאסיפה התנהלה למישרין. לאחר שדנו בנושא שעה ארוכה, הפכו בו מכל צדדיו והתקבלו החלטות חשובות, תלו הנוכחים מבט שואל ברב וציפו שיסביר להם את פשר שתיקתו. וכך הסביר הרב מבריסק: במסכת גיטין (דף נ"ז ע"א) נאמר: "בוא וראה כמה גדול כוחה של בושא! שהרי סייע הקב"ה את בר קמצא, והחריב את ביתו ושרף היכלו". לפי זה – המשיך הרב את הסברו – אם הייתי מצווה עליו לעזוב את המקום, בודאי היה נכלם ומתבייש מאד. מאסיפה שבה נוצר מצב בו יהודי מתבייש – לא יכולה לצאת שום תועלת.

יסוד גדול לימדנו הרב מבריסק: כאשר אנו פועלים למען דבר רוחני, עלינו להתאמץ ולהקפיד שהתהליך מתחילתו ועד סופו יהיה כשר ויעשה בצורה הטובה והראויה ביותר. כי אם חלילה יהיה מעורב בו משהו שאינו תואם את רצון ה', לא נצליח במלאכתנו. מרע לא יכול לצאת דבר טוב. ומכאן, תשובה לשאלתנו:

בפרשתנו, פרשת פקודי, מגיעה מלאכת הקמת המשכן לסיימה. והנה, היה מקום לחשוש שמא מלאכת הקודש לא נעשתה בצורה הטובה ביותר, אולי לא היה כל מעשה הקמתו כדינו וכהלכתו, שמא לא הכל נעשה בדקדוק רב לשם שמים. כנגד חששות אלו באה התורה וכתבה: "אלה פקודי המשכן, משכן העדות". מכיון שהשכינה שרתה על המשכן, מזה גופא מוכח שכל תהליך הקמתו נעשה על טהרת הקודש ללא פקפוק כלל, שכן אם היה מעורב בו דבר פסול חלילה, לא היתה השכינה שורה עליו. מדבר רע לא יכול לצאת טוב, ואם התוצאה מושלמת – יש כאן עדות שהעשייה היתה על הצד הטוב ביותר. ("ללמדך - שמות" מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

להרגיע תינוק על ידי ראיית חילולי שבת

שאלה: למעונו של הרב יצחק זילברשטיין שליט"א הגיע יהודי ירא שמים ונפשו בשאלתו: בני התינוק חולה ומרבה לבכות, אנו נוהגים להרגיעו ע"י הושבתו במרפסת, או אז מתכוונת הילד במכוניות ובאוטובוסים הנוסעים בכביש, וכך נרגע. מעתה שואל האב: האם מותר לנו לעשות זאת בשבת קודש, או שמא פעולה זו נחשבת כהנאה מאיסור "לא תבערו אש בכל מושבתים ביום השבת" שאסרה התורה הקדושה, וככל הנאה ממלאכת שבת יש לאסור אף הסתכלות זו?

תשובה: יתכן שאין זו הנאה (כהנאה מבישול שנחבשל בשבת) ואין כאן אלא מראה המרגיע את התינוק, ואולי חז"ל לא אסרו מין הנאה כזו. ובפרט לפי המבואר בשלחן ערוך (אורח חיים סימן ש"ט ס' א') שכתב: "נוטל אדם את בנו והאבן בידו ולא חשיב מטלטל לאבן, והוא שיש לו געגועין עליו (פירוש שיש לו עיצבון שאינו עם אביו) שאם לא יטלנו, יחלה. אבל אם אין לו געגועין עליו - לא" כמבואר איהו, שמשום צער התינוק ובמקום חולי, חז"ל התיירו איסור זה של טלטול מוקצה ואם כן אף בנידונו יש מקום להקל, מאחר והתינוק חולה. אך למעשה, אמר הרב זילברשטיין כי מסתבר יותר שיש בזה חילול ה', שמראה לתינוק חילולי שבת, ואיך יערב זאת לאב? וכי אם היו חלילה מובילים ברכבים את אביו לטבח - וכי גם אז היה מראה זאת לבנו כדי להרגיעו?! וכעין זה כתב רבינו החזון איש (סימן ל"ח סק"ד) וזה לשונו: הנהנה ממעשיו של מחלל שבת - מעיד ח"ו שאין לבו כואב על חילול שבת ויש בשימוש איסור חילול ה'. ונראה שאם יכול להרגיע את התינוק באמצעות צעצועים חשמליים המופעלים על ידי נכרי - עדיף שיעשה זאת, שהרי צרכי חולה נעשים על ידי נכרי, כמבואר בשו"ע (סימן שכ"ח סעיף י"ז) מה שאין כן לרפאות תינוק בחילול ה'. (מתוך העלון של הרב צ'ילק)

חידה שבועית

יוסף נאמא את חזר הצורה שבדבריה והעיקר הוא חלילי, חזרו הטוב ביותר, שהציק את האסרה. כשהיא את חלילי חזר החקירות, זה מה שהיה לו אספר: "היה זה יום קר מאוד. צגתי לי המית של יוסף ונשמתי אקסול אקסול אקסול. המחנתי שהאר דולק חזר הצורה של, ואכן החלטה להציל מחולל וזכרתי את מה הוא עש. היו אדי כסור על החלון, אז נשמתי אותו כדי שאוכל לראות מה קורה בתוך המית. ראיתי אותו מול הרצפה ונני חלילי, לכן פרצתי את דלת המית על מנת אעזא את העיני לראות את חלילי. כשהנתי שהוא את, התקשרתי למסרה". אחר החקיריט שהיה עש מיד הוציא חלילי שהוא צור באמת חזר של יוסף. כיצד ידע החוקר חלילי אקסול?

תשובה לחידה פר"ש: מסיכה. תשובה לחידה: ספר טלפונים.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת פרדי להכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחות ילין-זוננפלד-דבורץ להולדת הבן הנכד הנין משפחת יהודה פינס להולדת הבן משפחות בוקובזה - הרבנים פינטו - חפוטא להכנס הבן הנכד הנין לעול תורה ומצוות משפחות אלוני-פרסיק להולדת הבן הנכד משפחות הרב חפוטא לנשואי הבת הנכדה גני הדן: משפחות לואיס - שלזינגר (מרכז העיר) לנשואי הבת הנכדה משפחות צ'ולק - הויור להולדת הבן הנכד משפחת שטרנברג לנשואי הבת משפחת הנפלינג לנשואי הבת משפחות גלוסקין - פלדמן לנשואי הבן הנכד משפחות שימבורסקי-טננבוים להולדת הבת הנכדה משפחת דהאן לנשואי הבת משפחת פארוועס לבר מצוה משפחת היר לנשואי הבן

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com